

Kada se voli domovina, nema poteškoće koja se ne može prevladati

Nakon Drugoga svjetskog rata područje Perua postalo je jedno od odredišta

brojnih emigranata, pa tako i Hrvata. Hrvati su oduvijek u svojim srcima nosili domovinu u kojoj su se nalazili njihovi korijeni. Takvu tradiciju i običaje, ali i ljubav prema domovini prenosili su s generacije na generaciju. Dokaz toga nam je i gospodin Mirko Luka Lissa Vodanović, pripadnik treće generacije Hrvata u Peruu te predstavnik Hrvatskog svjetskog kongresa u Peruu. U intervjuu s njime doznali smo koliko su Hrvati u Peruu povezani s matičnom zemljom Republikom Hrvatskom, djeluju li hrvatske organizacije i postoje li hrvatska udruženja na onim prostorima, te što za njega znači hrvatski jezik, identitet i kultura.

Rodeni ste u Peruu te ste zbog toga ujedno i pripadnik treće generacije Hrvata te zemlje. Kako biste predstavili priču vaše obitelji i njezina života u Peruu?

Da, tako je... Ja sam unuk Hrvata koji je rođen u Limi, glavnom gradu Perua, isto kao i moji roditelji. Moj djed rođen je na Visu, a jedan dio života proveo je u Splitu. Baka se rodila u Hercegovini, u gradu Konjicu. Nakon Drugoga svjetskog rata, djed i baka su, kao i stotine tisuća drugih Hrvata, napustili svoju dragu domovinu zbog političkih razloga. Upoznali su se u Trevisu, u Italiji, davne 1945. godine. Zajedno su prošli mnoga mjesta, pa tako i jedan od glavnih logora, logor Fermo, u kojem su bili smješteni Hrvati. U njemu je bila izgrađena kapelica sa slikom Djevice Marije, znana kao *“Advocata Croatiae Fidelissima”*. Ona je predstavljala mjesto na kojemu su se često čule hrvatske molitve za vlastite živote, obitelji i domovinu. Nakon logora, baka i djed našli su se na poznatom brodu *“General Black”* koji je plovio do Južne Amerike. Dana 24. veljače 1948. godine iskrcajem u luci Callao u Peruu, započeo je njihov novi život. Živjeti u Peruu nije bilo lako. Učili su razne običaje, novi jezik, radili sve što su mogli i stigli. Djed kao nadzornik na hacijendama, u veleposlanstvima kao batler, a baka kao kuharica. Otvorili su i vlastiti dućan u kojemu je baka šivala, a naposljetku se preselili u mjesto Njanja gdje su imali i svoju farmu. Prošli su kroz mnoge poteškoće, ali i dalje sretni, jer su dobili sina i kćer – moju majku i ujaka.

Hrvati su zajedno posjećivali *“Hrvatski klub Jadran”*, zadržavajući želju slobodne Hrvatske. Za baku i djeda tri najvažnije stvari u životu bile su Bog, obitelj i domovina. Moj stariji brat Tomislav, ime je dobio po djedovoj želji, u čast prvom hrvatskom kralju. Moje drugo ime je Luka, u čast mome djedi, kojega nažalost nisam imao priliku upoznati.

Na koji se način Hrvati iz Perua povezuju s matičnom zemljom Republikom Hrvatskom?

Hrvati iz Perua najviše su povezani kroz zajedničke običaje i tradicije koje se prenose s generacije na generaciju. Jedno od najvažnijih središta naše zajednice je župa svetoga Leopolda Mandića u Limi, kao i brojne druge institucije u kojima se provode razne aktivnosti. Kako bih objasnio stupanj povezanosti Hrvata iz Perua s matičnom zemljom za primjer ću navesti nedavno održano Svjetsko nogometno prvenstvo na kojemu su naši Vatreni osvojili srebrnu medalju. Naše institucije primile su prijatelje i partnere podržavajući gledanje svih nogometnih utakmica. Vidio sam puno ljudi koji su

ohrabrujući vrištali i s radošću plakali za svoju Hrvatsku. Tako nekako smo se osjećali, i osjećamo se u Peruu... Povezani s domovinom koju nosimo u srcima. Ove posebne trenutke možete vidjeti i na poveznici ovoga videa: https://youtu.be/_by09xWsbu8. Prvenstvo nije bilo samo vrhunski športski uspjeh, već i uspjeh Republike Hrvatske i hrvatskoga naroda diljem svijeta. Time smo svima potvrdili da Napoleon nije pogriješio kada je rekao "...kad bih imao samo 100 000 Hrvata, pokorio bih cijeli svijet!". Ujedno sam od mnogih ljudi primio i interes za većim sudjelovanjem u hrvatkoj zajednici, te smatram da upravo takva atmosfera čuva i njeguje našu kulturu i identitet.

Koliko je Hrvata i hrvatskih organizacija na području Perua? Djeluju li na području kulture, politike ili gospodarstva?

U Peru je tijekom stoljeća stigao veliki broj ekonomskih i političkih iseljenika. Budući da smo pristizali već davnih vremena, naš točan broj ne može se znati. Prema informacijama iz Hrvatske u Peruu nas ima 6 000, no mi vjerujemo da nas ima puno više. Npr. knjiga autora Marka Burina *"Hrvatska obitelj u Peruu"* sadrži podatak da nas ima i oko 14 800.

Hrvatska zajednica trenutačno organizira okupljanja u Limi gdje se nalazi hrvatska župa i vikarija *"Sv. Leopold Mandić"* gdje su mons. Drago Balvanović, misionar i delegat za Južnu Ameriku, i vlč. Marko Jukić, misionar te pastoralni i župni vikar. Svake nedjelje imamo svetu misu na hrvatskome jeziku, a prošle smo godine proslavili tri desetljeća od osnutka Hrvatskog pastoralnog vikarijata te 20. obljetnicu izgradnje župe.

U Limi se također nalazi i *"Zajednica Hrvata Dubrovnik"* koja svoje ime nosi u čast članovima koji svoje korijene imaju u Dubrovniku i okolici. Svake godine organizira se proslava u čast sv. Vlaha – zaštitnika grada Dubrovnika. U prostorijama Zajednice djeluje i konzulat RH. Još jedna od hrvatskih organizacija je i *"Hrvatski kulturni i socijalni klub Jadran"* koji je osnovan 25. ožujka davne 1951. godine. Početkom šezdesetih godina njegovo je sjedište preseljeno u Santa Claru gdje posjeduje i vlastiti prostor na središnjem trgu. Posebno bih istaknuo da se ondje nalazi kapelica po imenu *"Kraljica mira, Kraljica Hrvata"*. Najznačajnija manifestacija Kluba odvija se 10. travnja jer su u prošlosti na taj datum Hrvati u Peruu slavili dan domovine Hrvatske. Značajan datum je i 24. veljače, datum kada su 1948. godine Hrvati došli u Peru.

Ove godine održalo se i ponovno otvaranje ureda počasnoga konzulata na čijem je otvaranju nazočila i gđa. Ana Maria Kuljevan Peinović, počasna konzulica Republike Hrvatske u Limi s nadležnošću na području Republike Peru.

Na temelju svega navedenog, sa zadovoljstvom mogu potvrditi da aktivno djelujemo na područjima kulture, politike, sporta, gospodarstva, itd. Ono što to još potvrđuje jest činjenica da je 11. prosinca 2014. godine Kongres Republike Peru u čast velikoga doprinosa održao svečanost priznanja Hrvatkoj zajednici. Toga dana bili smo izuzetno ponosni!

Kako ste naučili hrvatski jezik? Što Hrvatima pomaže pri očuvanju njihova identiteta? Kako vidite budućnost Hrvata iz Perua?

Otkad sam rođen, osjetio sam važnost svojih korijena. Slušajući kao dijete razgovore svoje bake i majke, naučio sam neke osnovne hrvatske riječi... Godine 2006. bio sam u mogućnosti ispuniti jednu od svojih najvećih želja – posjetiti Hrvatsku i upoznati svoje rođake. Naravno, imao sam puno

poteškoća u sporazumijevanju, ali zahvaljujem Bogu što sam uz sebe imao svoju obitelj koja mi je pomogla prevladati neke situacije. Na povratku iz Hrvatske u Peru, iz moga srca izašle su sljedeće riječi:

“Croacia, desde que nací te escuché

en mi niñez te soñé

en mi juventud te besé

ni con alzhéimer te olvidaré”

U prijevodu sa španjolskoga jezika:

“Hrvatska, čuo sam te od kada sam se rodio

u mom djetinjstvu sam te sanjao

u mojoj mladosti sam te poljubio,

a ni s Alzheimerovom neću te zaboraviti”

Od toga posjeta Hrvatskoj, svakoga sam dana pokušavao naučiti barem jednu novu riječ. Godinu dana kasnije, kada sam baki pričao punim frazama na hrvatskome jeziku, njezine su oči sjajile poput zvijezda. Ona je uvijek bila moja motivacija... Godine 2016. vlč. Marko Jukić osnovao je temeljni tečaj hrvatskoga jezika na kojemu sam također naučio puno korisnih stvari. Još uvijek učim samostalno, jer kada se voli, nema poteškoće koja se ne može prevladati. Vjerujem da se identitet rađa u svakome domu, a ono što pomaže njegovom očuvanju je djelovanje u zajednici s istim afinitetima te ljubav koju osjećamo prema Hrvatskoj. Nažalost, vrlo malo ljudi govori hrvatskim jezikom, te je naša budućnost zbog toga pomalo i teška... Danas tehnološki napredak omogućuje prijenos informacija brzinom svjetlosti, a internet je ponekad lijek koji ublažava bol udaljenosti. Međutim, ako ne razumijemo jezik, ne možemo ni komunicirati. Ne možemo znati što se događa u domovini, što je istina, a što laž. Druga stvar je ta da ne možemo govoriti o budućnosti ako ne razmišljamo o novim generacijama. Trudimo im se pomoći putem aktivnosti naših hrvatskih zajednica, povećanjem stipendija i što boljim odnosom s domovinom.

Susreću li se Hrvati u Peruu s problemima vezanima uz državljanstvo, pravo na rad, školovanje, zdravstvo?

Prošle sam godine bio koordinator delegacije Perua za četvrto izdanje Hrvatskih svjetskih igara. Bio sam iznenađen kada mi je jedna sportašica rekla da je 2009. godine predala svoje papire o državljanstvu, a do danas nije dobila odgovor. Sada je proces možda malo brži, ali potrebno je

pregledati prethodne slučajeve i poboljšati rad jer ovakve situacije u nekim ljudima razrijeđuju interes za zemljom njihovih predaka. Ono što se ljudima još događa je poteškoća oko dobivanja rodnoga lista svojih predaka. Neki su slučajevi stariji i više od jednoga stoljeća. Kada bismo imali pristup digitalizaciji, sve bi bilo olakšano... Što se tiče školovanja, hrvatski je jezik, kao što sam već napomenuo, izgubljen među našim ljudima. Ističe se potreba za izvornim govornikom hrvatskoga jezika koji bi kao učitelj pomogao u rješavanju ovoga problema. Još jedan od problema s kojima se Hrvati susreću je problem izbora. Ustav RH štiti prava i interese svojih građana koji žive u inozemstvu. No, na izborima se može glasati samo u diplomatsko – konzularnim predstavništvima RH, a nemoguće je svima putovati do Čilea kako bi ostvarili svoje pravo.

Unatoč problemima, u Peruu se iz ljubavi prema domovini i dalje neumorno borimo za opstanak hrvatskoga naroda i kulturnoga identiteta, jer kao što je rekao i hrvatski pjesnik A.G.Matoš "...*dok je srca, bit će i Kroacije!*".

Pripremila: Ana Martinić

Povijesna slika s druženja u Hrvatskom socijalnom i kulturnom klubu Jadran

Obilježavanje dana sv. Vlahe u Zajednici Hrvata Dubrovnik

Župa sv. Leopolda Mandića, Peru